

9

Oggepakt, wat dan?

20 minuten

KORTE OMSCHRIJVING

In een klassikale uitleg doorloopt u met de leerlingen de verschillende stappen die plaatsvinden nadat iemand is opgepakt. De leerlingen leren wat er allemaal gebeurt voordat iemand als verdachte voor een rechter kan verschijnen.

LEERDOELEN

Leerlingen weten wat er gebeurt als ze te maken krijgen met het strafrecht. Ze weten welke actoren op welk moment welke rol vervullen en waarom zij die rol vervullen.

DUUR

20 minuten

BENODIGD MATERIAAL

Zes A4'tjes en een aantal stiften.

WAT DOET U?

1. Leg de leerlingen uit dat jullie samen de stappen gaan doorlopen die doorgaans plaatsvinden nadat iemand is opgepakt. De start van dit onderdeel is het moment dat de politie arriveert bij de melding van het misdrijf.
2. Kies zes leerlingen uit die elk een rol uitbeelden. De rollen zijn:
 - a. Verdachte
 - b. Slachtoffer
 - c. Agent
 - d. Officier van justitie
 - e. Advocaat
 - f. RechterVraag deze zes leerlingen om te gaan staan in het lokaal op een goed zichtbare plek voor de overige leerlingen. Geef deze leerlingen een A4'tje waarop ze duidelijk leesbaar schrijven wat hun rol is.
3. Leg de leerlingen nu verschillende stappen voor. Vraag bij elke stap aan twee leerlingen om te bepalen met wie de verdachte of het slachtoffer op dit moment te maken krijgt. Het is belangrijk dat ze hun antwoord ook kunnen toelichten. Laat de leerlingen die een rol hebben en die met elkaar te maken hebben bij elkaar staan.

MOMENT 1

Situatie

Een vechtpartij op straat wordt opgemerkt door de persoon die de beelden van de bewakingscamera's in de gaten houdt.

Vraag aan leerlingen

Wie komt er nu in actie en wat doet deze persoon?

Wijs een leerling aan om het antwoord te geven. Hij of zij geeft het antwoord door naar de juiste persoon toe te lopen en uit te leggen wat deze persoon moet doen.

NB: Benoem even dat het tijdens deze opdracht uiteraard niet de bedoeling is dat de actoren elkaar aanraken. Er gaat dus geen echt gevecht tussen agent en verdachte plaatsvinden.

Antwoordmodel

- De agent kom nu in actie. Hij of zij zorgt dat de vechtpartij stopt.
- Mag de agent hierbij geweld gebruiken? U kunt hier iets uitleggen over het geweldsmonopolie van de overheid (politie en leger).

MOMENT 2

Situatie

De agent heeft er op één of andere manier voor gezorgd dat de vechtpartij gestopt is.

Vraag aan leerlingen

Wat doet de agent nu? Eventuele vervolgvraag: wat mag de agent op dit moment met een verdachte doen? Opnieuw mag een leerling de agent de juiste opdracht proberen te geven.

Antwoordmodel

- De agent houdt de verdachte aan. Een agent mag dit doen wanneer hij een redelijk vermoeden heeft dat de verdachte een strafbaar feit heeft gepleegd. In dit geval is dat redelijk vermoeden zeker aanwezig, want de agent heeft zelf strafbare gedragingen waargenomen. De agent mag de verdachte vervolgens zes uur voor verhoor vasthouden op het politiebureau. De nacht (24.00h – 9.00h) telt daarin niet mee.

MOMENT 3

Situatie

De verdachte is gearresteerd en meegenomen naar het politiebureau voor verhoor.

Vraag aan leerlingen

Wie bepaalt of de verdachte nog langer vastgehouden moet worden? En wat doet deze persoon nog meer?

Antwoordmodel

- Het gaat hier om de (hulp)officier van justitie.
- De officier van justitie geeft leiding aan het onderzoek van de politie.
- Een officier van justitie zorgt er namens het Openbaar Ministerie voor dat strafbare feiten worden opgespoord en vervolgd.

- De (hulp)officier van justitie mag besluiten dat de verdachte nog drie dagen langer opgesloten moet blijven. Vanaf nu heet het geen 'vasthouden voor verhoor' meer, maar 'inverzekeringstelling'. In geval van dringende noodzaak, bijvoorbeeld wanneer het strafbaar feit heel ernstig is, of als het beter is voor het onderzoek dat de verdachte vast blijft zitten, kan dit na drie dagen opnieuw verlengd worden.

MOMENT 4

Situatie

We hebben nu besproken wat er allemaal met de verdachte kan gebeuren. De verdachte kan vastgehouden worden, verhoord worden, enzovoort.

Vraag aan leerlingen

Wie komt er nu op voor de belangen van de verdachte?

Antwoordmodel

- Het gaat hier om de advocaat.

Vervolg vragen

1. Wat is het werk van een advocaat?
Antwoord: een advocaat heeft als taak op te komen voor de rechten van de verdachte. In dit geval zal dit betekenen dat de advocaat ook onderzoekt wat er is gebeurd, zodat hij of zij kan checken of de officier van justitie zijn of haar werk wel goed heeft gedaan. Ook adviseert de advocaat de verdachte wat hij of zij het beste kan zeggen tijdens de rechtszaak. Tijdens de rechtszaak doet de advocaat de verdediging, door bijvoorbeeld te vertellen welke verzachtende omstandigheden er zijn.
2. Heeft een verdachte altijd een advocaat bij een strafzaak?
Antwoord: Nee, een verdachte mag namelijk zelf weten of hij of zij dit wil. Je mag dus ook jezelf verdedigen. Echt handig is dit meestal niet, want een advocaat kan vaak beter uitleggen waarom een verdachte geen of minder straf moet krijgen dan de verdachte zelf. Wel heeft elke verdachte vanaf de inverzekeringstelling recht op een advocaat. Zie je niet van dit recht af, dan komt er vanzelf een advocaat bij je langs.

MOMENT 5

Situatie

Het slachtoffer wil een verklaring afleggen.

Vraag aan leerlingen

Waar moet het slachtoffer naartoe?

Antwoordmodel

- Dit kan bij de politie.

Vervolg vraag

1. Wat nu als het slachtoffer besloten heeft geen aangifte te doen?

Antwoord: dan kan de officier van justitie nog steeds besluiten tot een rechtszaak, want de aangifte is in dit geval niet de enige bewijslast.

MOMENT 6

Situatie

De officier van justitie heeft – met hulp van de politie – het onderzoek naar de verdachte afgerond. De officier van justitie vindt dat de verdachte straf moet krijgen.

Vraag aan leerlingen

Waar moet de officier van justitie naar toe wanneer hij vindt dat de verdachte straf moet krijgen?

Antwoordmodel

- Het gaat hier om de rechter. De officier van justitie bepaalt of de zaak wel of niet voor de rechter moet komen.